

Podstata literatury

K ČEMU JE LITERATURA? 5

Slovesná kultura před vynalezením písma 6

NEJSTARŠÍ SLOVESNÉ PROJEVY 6

Zaříkadla, zaklínadla, mýtus, lidová rčení, přísloví,
pofekadla, pranostiky, rozpočítadla a říkadla,
hádanky, slovní hříčky a jazykolamy, dětské hry 6

ÚSTNÍ LIDOVÁ SLOVESNOST 8

Píseň, ukolébavka, kramářská (jarmareční) píseň,
lidová balada, pohádka, pověst, bylina, bajka,
anekdota 8

Starověká literatura 16

ORIENTÁLNÍ LITERATURA 16

Mezopotámie 16

Epos o Gilgamešovi 16

Egypt 17

Potěšující písně tvé milé, když se vrací z lučiny 17

Achnatonův Hymnus na slunce 18

Egyptská naučení 18

Hebrejská literatura 19

Bible – Starý zákon: 19

Kniha Mojžíšova první (Genesis) 19

Uvedení potopy hrozné na všecken svět 20

Kniha přísloví 21

Píseň Šalamounova (Píseň písní) 22

Indie 22

Védy – Noc 22

Mahábhárata 23

Čína 23

Kniha písní 23

Lao-c': Kanonická kniha o Cestě Tao a její Síle 24

ANTICKÁ LITERATURA 24

Starověké Řecko 24

Homér: Ílias 24

Homér: Odysseia 25

Sapfó: Modlitba k Afrodité 28

Anakreon: Písně 28

Ezop: Závistivý pes 29

Aischylos: Oresteia 29

Sofoklés: Antigona 30

Euripidés: Médeia 31

Starověký Řím 32

Titus Maccius Plautus: Komédie o hrnci 32

Marcus Tullius Cicero: Rozmluvy 33

Gaius Valerius Catullus: Básně: Lesbii, 34

Bezpečná známka, Pozdrav domovu 34

Publius Vergilius Maro: Aeneis 34

Publius Vergilius Maro: Zpěvy rolnické (Georgica) 35

Publius Ovidius Naso: Umění milovat 35

Publius Ovidius Naso: Proměny (Metamorphoses): 36

Filémón a Baukis 36

Marcus Valerius Martialis: Epigramy 37

Středověká literatura 38

ORIENTÁLNÍ LITERATURA 38

Indie 38

Kálidása: Oblak poslem lásky 38

Kálidása: Šakuntala (Ztracený prsten) 38

Persie 39

Iljás bin Júsuf Nízámí: Sedm obrazů 39

Sa' dí: Růžová zahrada 40

Arábie 41

Tisíce a jedna noc 41

Čína 42

Li Po: Věčná písmena 42

Tu Fu: Vítěz se psem a černou korouhví 42

Tu Fu: Čtyřverší na Li Po 42

EVROPSKÁ LITERATURA 42

Náboženská literatura 42

Křesťanská bible – Nový zákon: 42

Evangelium sv. Lukáše 43

Evangelium sv. Matouše 43

Evangelium sv. Marka 44

Zjevení sv. Jana 44

Světská literatura 45

Píseň o Rolandovi 45

Raimbautz de Vaqueiras: Paní, srdce ve mně sténá 46

POČÁTKY NAŠEHO PÍSEMNICTVÍ 46

Doba staroslověnská 46

Proglas 46

Život Konstantinův 47

Život Metodějův 48

Hospodine, pomiluj ny 48

První staroslověnská legenda o sv. Václavu 48

Období latinské literatury a pronikání češtiny 49

Kosmas: Kronika česká (Chronica Boemorum) 49

Svatý Václave, vědodě České země 51

Vznik česky psané literatury 51

Alexandreis 51

Dalimilova kronika 52

Literatura doby Karlovy 54

Karel IV.: Vlastní životopis (Vita Caroli) 54

Legenda o sv. Prokopu 54

Mastičkář 55

Dřevo se listem odievá 56

Píseň veselé chudiny 56

Podkoní a žák 57

Satíry Hradeckého rukopisu 58

Exempla 59

Literatura předhusitská a husitská 59

Matěj z Janova: Pravidla Starého a Nového zákona 59

Tomáš Štítný ze Štítného: Knížky šestery 60

o obecných věcech křesťanských 60

Jan Hus: Výklad Viery, Desatera a Páteře	61
Jan Hus: Knižky o svatokupectví	61
Jan Hus: Betlémská kázání	62
Jan Hus: O čistotě českého jazyka	62
Petr z Mladoňovic: Pášeje Mistra Jana Husi	63
Žižkův vojenský řád	63
Jistebnický kancionál	64
Vavřinec z Březové: Píseň o vítězství u Domažlic	65
Budýšinský rukopis	65
Petr Chelčický, O trojem lidu	66
Petr Chelčický, Siet' viery pravé	66
Václav Šašek z Běfkova, Deník	67

Renaissance a humanismus

Itálie	68
Dante Alighieri: Božská komedie	68
Michelangelo Buonarroti: Sestoupil z nebe	69
Giovanni Boccaccio: Dekameron	69
Francesco Petrarca: Sonety Laře	71
Francie	72
François Villon: Balada	72
François Villon: Závět' (Velký testament)	73
François Rabelais: Gargantua a Pantagruel	74
Pierre de Ronsard: Lásky	75
Michel de Montaigne: Eseje	76
Španělsko	76
Lope de Vega: Fuente Ovejuna (Ověč pramen)	76
Miguel de Cervantes y Saavedra: Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha	77
Anglie	78
Geoffrey Chaucer: Canterburské povídky	78
William Shakespeare: Romeo a Julie	79
William Shakespeare: Hamlet	81
Markéta Procházková: Romeo a Julie	81
Jan Werich: Dopis Shakespeareovi	82
William Shakespeare: Sonety	82
Humanismus v Čechách	82
Viktorin Kornel ze Všehrd: Jan Zlatoustý, Kniha o napravení padlého – Předmluva k překladu	82
Václav Vratislav z Mitrovic: Příhody	83
Jan Blahoslav: Filipika proti misomusům	84
Bible kralická	84
Historie o bratru Janu Palečkově	85

Baroko

Itálie	85
Torquato Tasso: Osvobozený Jeruzalém	85
Španělsko	86
Calderón de la Barca: Život je sen	86
Anglie	87
John Milton: Ztracený ráj	87
Německo	88
Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen: Dobrodružný Simplicius Simplicissimus	88
Andreas Gryphius: Výhost světu	88
Česká pobělohorská literatura	89
Pavel Stránský: O státě českém (Respublica Bojema)	89
Jan Amos Komenský: Labyrint světa a ráj srdce	89

Jan Amos Komenský: Velká didaktika (Didactica magna)	91
Jan Amos Komenský: Kšaft umírající matky, Jednoty bratrské	91
Jan Amos Komenský: Svět v obrazech (Orbis sensualium pictus)	92
Fridrich (Bedřich) Bridel: Co Bůh? Člověk?	92
Adam Michna z Otradovic: Chťte, aby spal	93
Bohuslav Balbín: Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého	93
František Jan Vavák: D veršů o robotě	94
Nová píseň o udatosti Laudonově k dobytí Bělehradu	94
Václav František Kocmánek: Interludium kratochvilné o selském hňupu chtějícím žákem býti	94
Václav František Kocmánek: Lamentatio rusticana	95

Klasicismus, osvícenství, preromantismus

Francie	96
Pierre Corneille: Cid	96
Molière: Tartuffe neboli Podvodník	97
Molière: Lakomec	98
Jean de La Fontaine: O přednosti vědění	99
Denis Diderot: Jeptiška	99
Jean Jacques Rousseau: Emil čili O výchově	100
Anglie	101
Jonathan Swift: Gulliverovy cesty	101
Německo	101
Johann Gottfried Herder: Myšlenky k filozofii dějin lidstva	101
Johann Wolfgang Goethe: Růžička, Král duchů	102
Johann Wolfgang Goethe: Faust	103
Friedrich Schiller: Loupežníci	104

Naše národní obrození

Obranná fáze	105
Josef Dobrovský: Předběžná odpověď na útoky pana V. S. v archivu v č. 64 z 28. května 1824 (O Libušině soudu)	105
Josef Dobrovský: O původu jména Čech, Čechové	105
Václav Matěj Kramerius: Večerní shromáždění dobrovické obce	105
Antonín Jaroslav Puchmajer: Sebrání básní a zpěvů (Óda na Jana Žižku z Trocnova, Na jazyk český)	106
Antonín Jaroslav Puchmajer: Hlas volajícího na poušti	107
Ofenzivní fáze	107
Josef Jungmann: O jazyku českém – rozmlouvání první	107
Josef Jungmann: Slovesnost	108
Josef Jungmann: Historie literatury české	109
František Palacký: Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě	109
Pavel Josef Šafařík: Slovanské starožitnosti	111
Jan Kollár: Slávy dcera	111
František Ladislav Čelakovský: Ohlas písní ruských	113
František Ladislav Čelakovský: Ohlas písní českých	114
Rukopisné padělky	117
Rukopis královédvorský	117
Rukopis zelenohorský	118